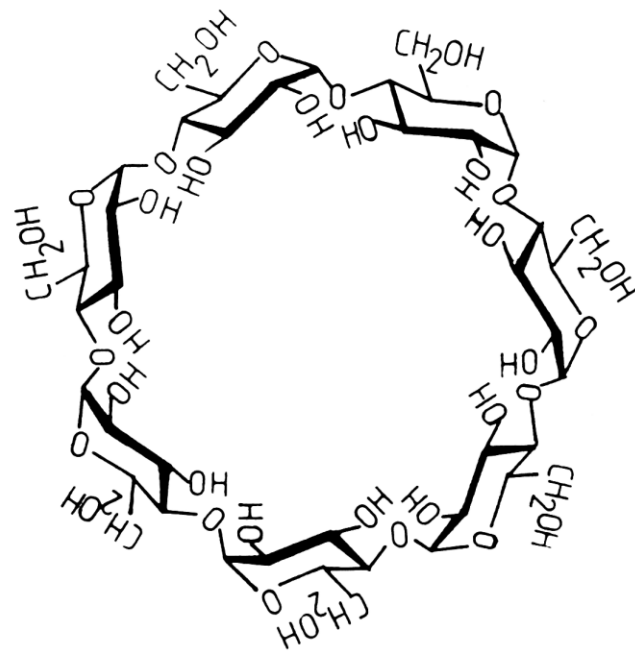

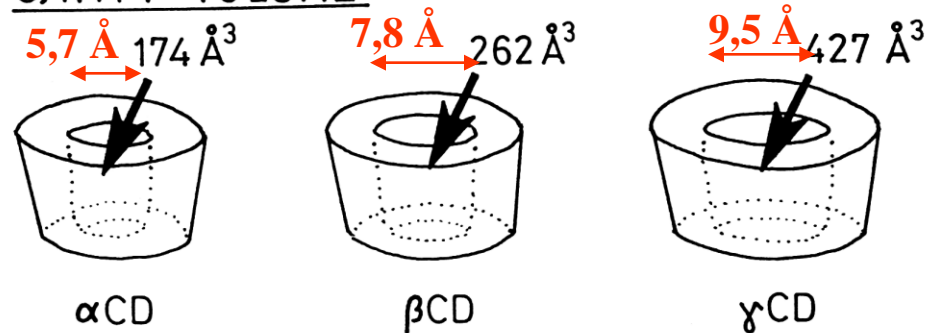
Ciklodextrinek a gyógyszerformulálás segédanyagai

Fenyvesi Éva, Szente Lajos

CAVITY VOLUME:

Szejtli: Cyclodextrins and their Inclusion Complexes. Akadémiai Kiadó, 1982

in one mol:

104 ml

157 ml

256 ml

in one g:

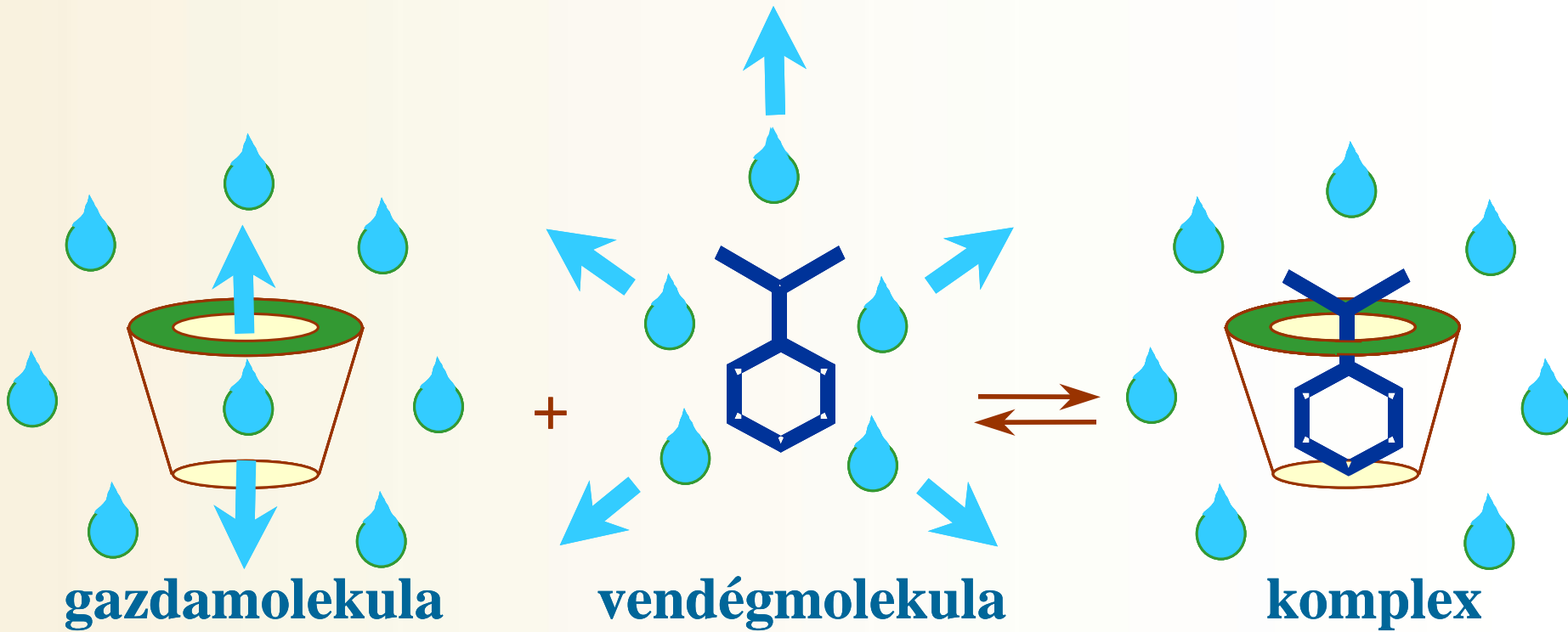
0,10 ml

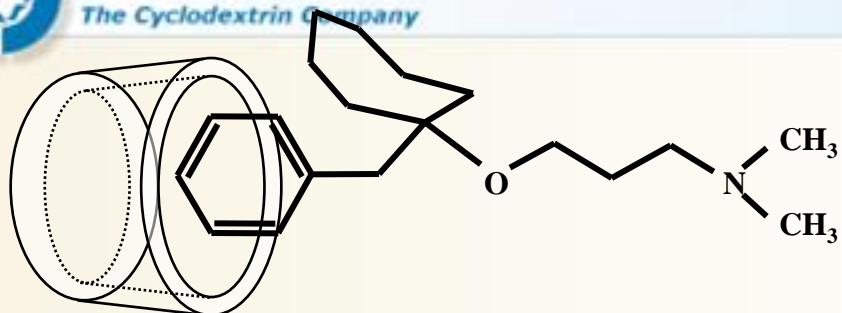
0,14 ml

0,20 ml

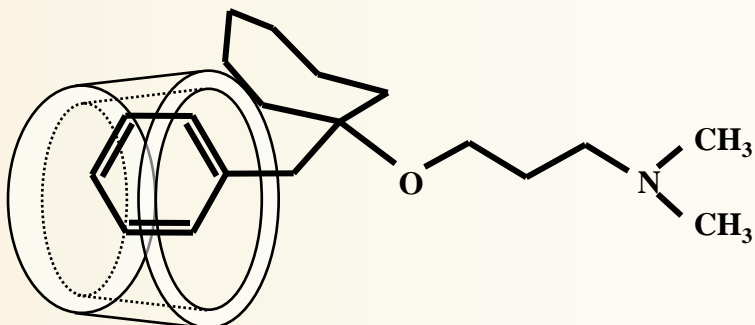

zárványkomplex-képződés

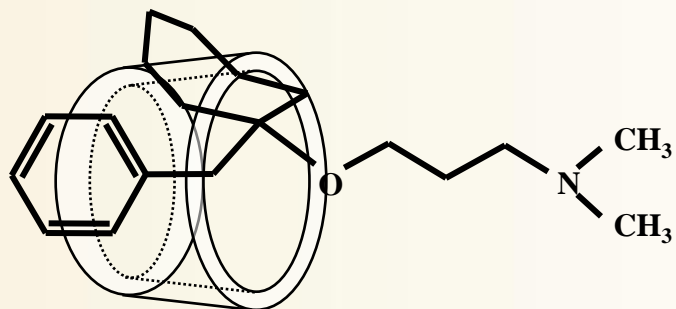

$$K_{\alpha\text{CD}} \sim 3 \text{ M}^{-1}$$

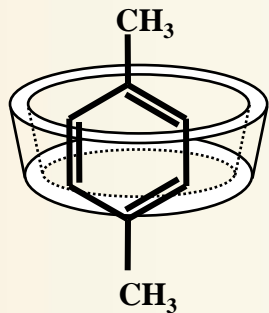

$$K_{\beta\text{CD}} \sim 80000 \text{ M}^{-1}$$

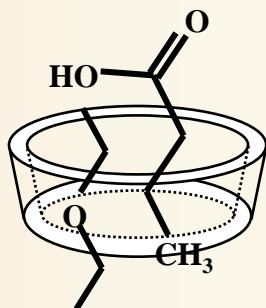

$$K_{\gamma\text{CD}} \sim 4000 \text{ M}^{-1}$$

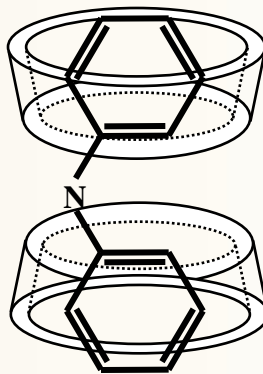
Bencyclan-CD

1:1

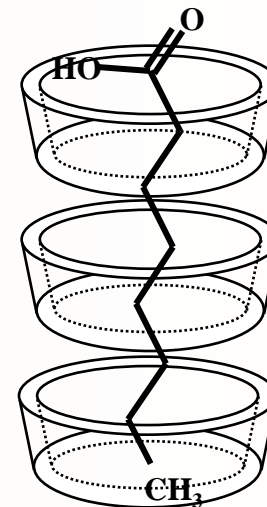

1:2

Difenilamin

2:1

n:1

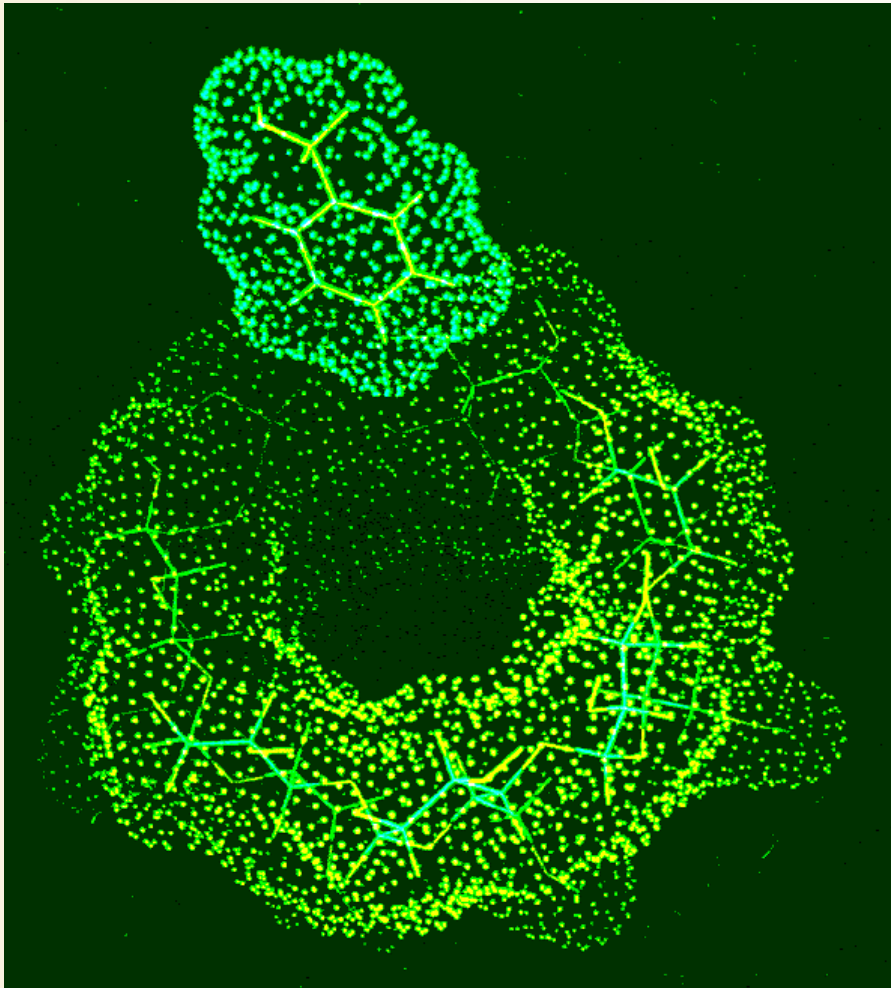
A komplexképzés hatásai

Oldékonyság fokozódása
(biológiai hozzáférhetőség,
felszívódás növekedése)

Stabilitás javítása

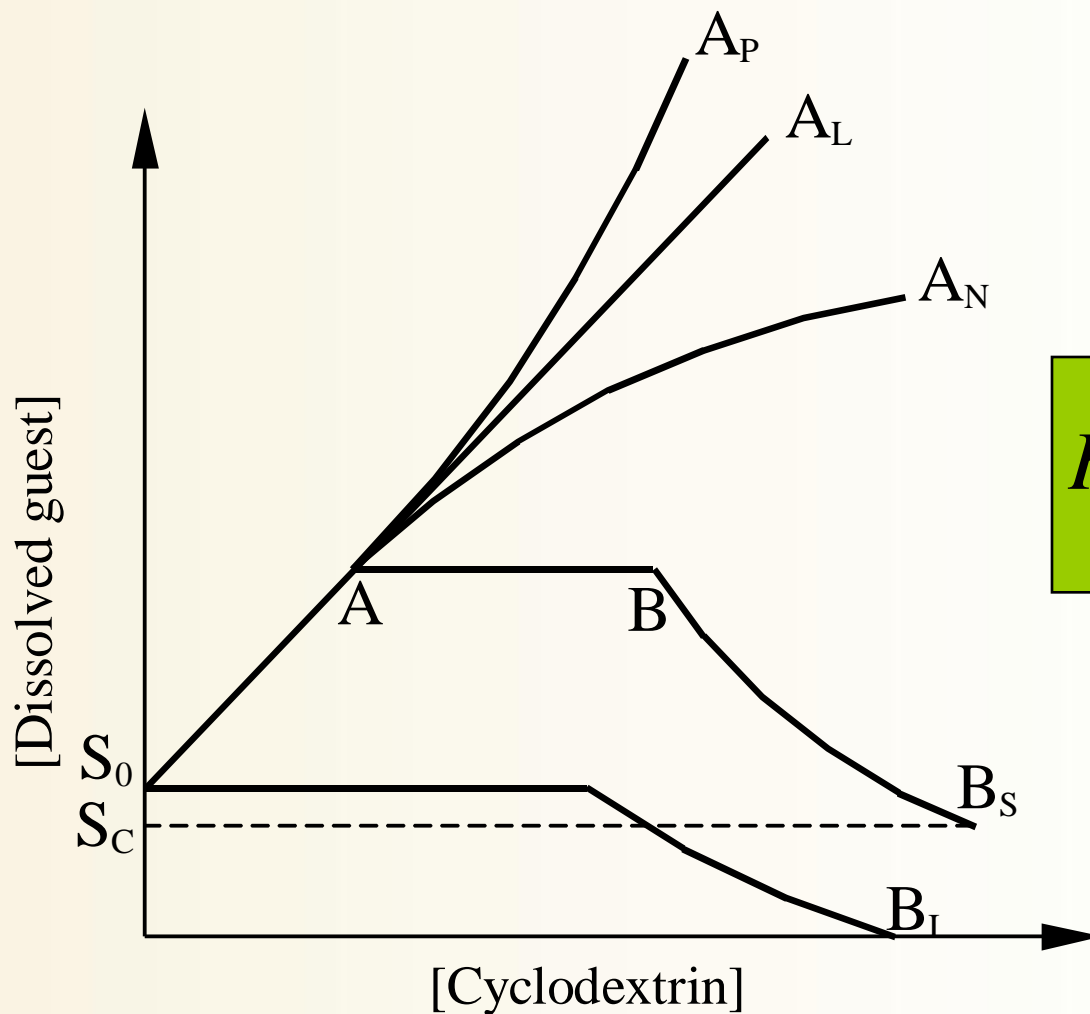
Nedvesedés javítása

Kellemetlen szag és íz elfedése

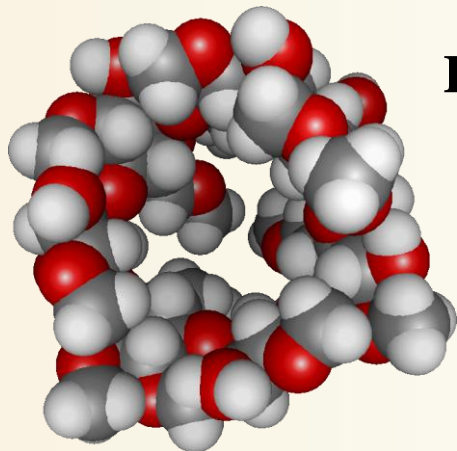
Az izotermák típusai

$$K = \frac{tg \alpha}{S_0 (1 - tg \alpha)}$$

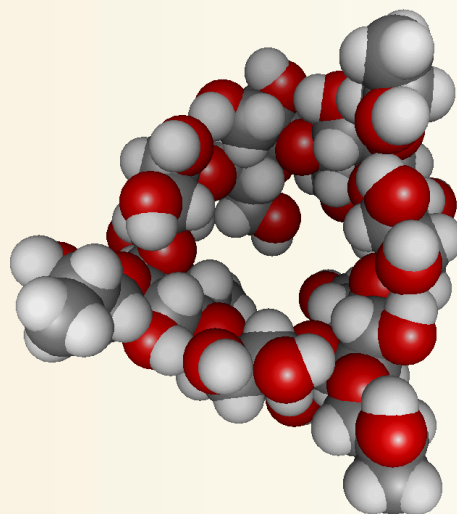

Vízben jól oldódó származékok

RAMEB

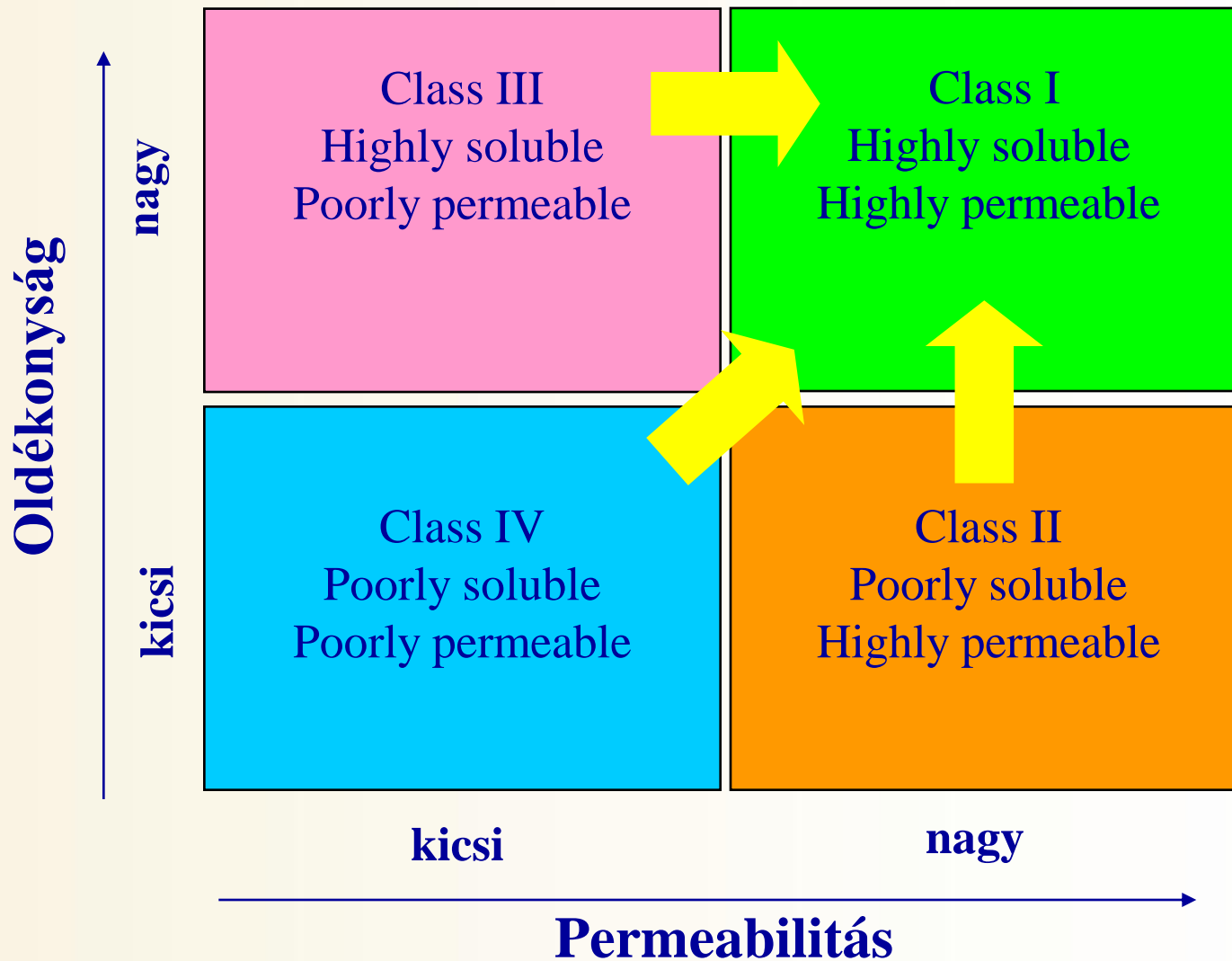
Metilezett CDk

HPβCD

Hidroxipropil CDk

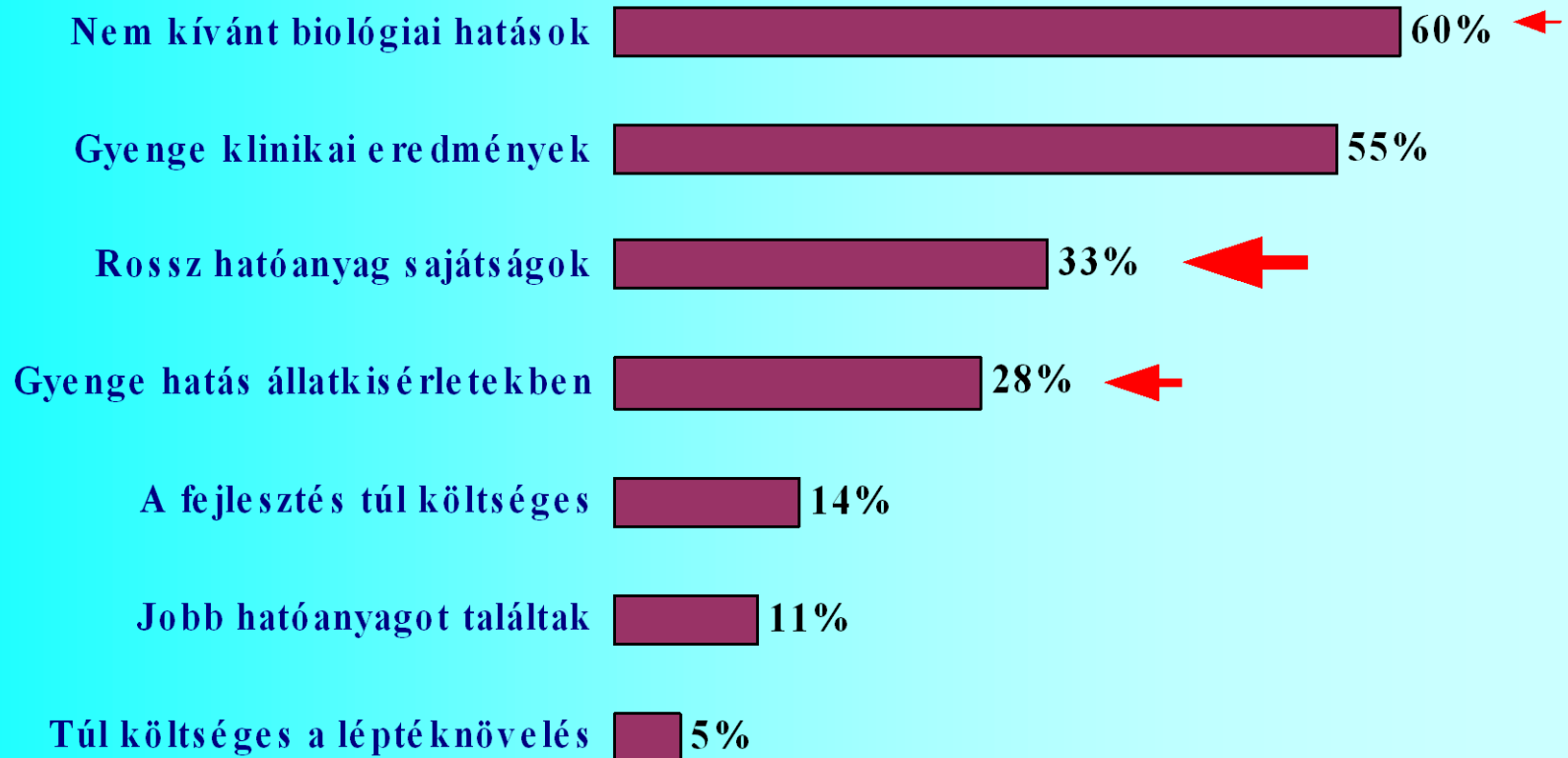

A zárványkomplexek és gyógyszeripari alkalmazásuk

- molekuláris szintű diszperzitás
- nedvesedés- és oldódás fokozás fiziológias körülmények között
- molekuláris csomagolás stabilizáló hatása (shelf-life)
- a hatóanyag/ciklodextrin komplex nem új kémiai egyed
- a hatóanyag leadása után a CD/membrán kölcsönhatás előnyös
- a ciklodextrin nem hatol át a membránokon
- fokozott biohosszabbtartósság, a dózis csökkentés lehetősége
- páciensbarát készítmények
- élekciklus-hosszabbítás lehetősége (iparjogi előnyök)

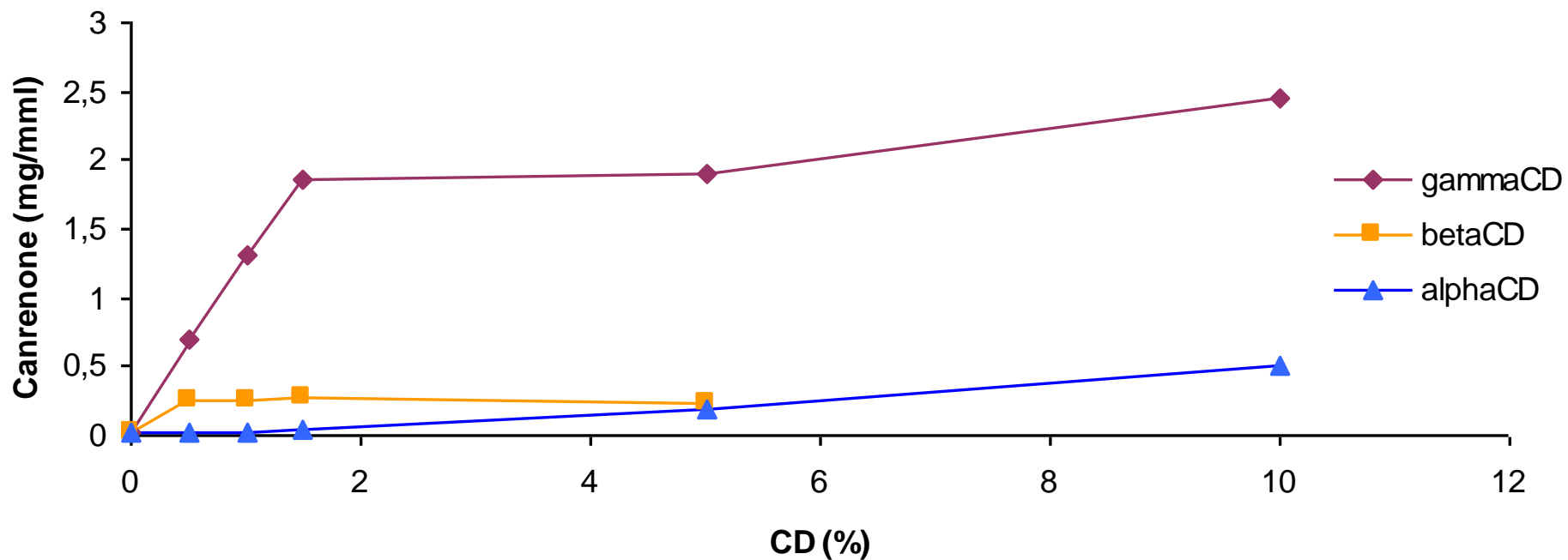
Mely pontokon segít a ciklodextrin technológia a gyógyszerfejlesztésben?

Miért hal el egy-egy ígéretes gyógyszerhatóanyag a fejlesztés során?

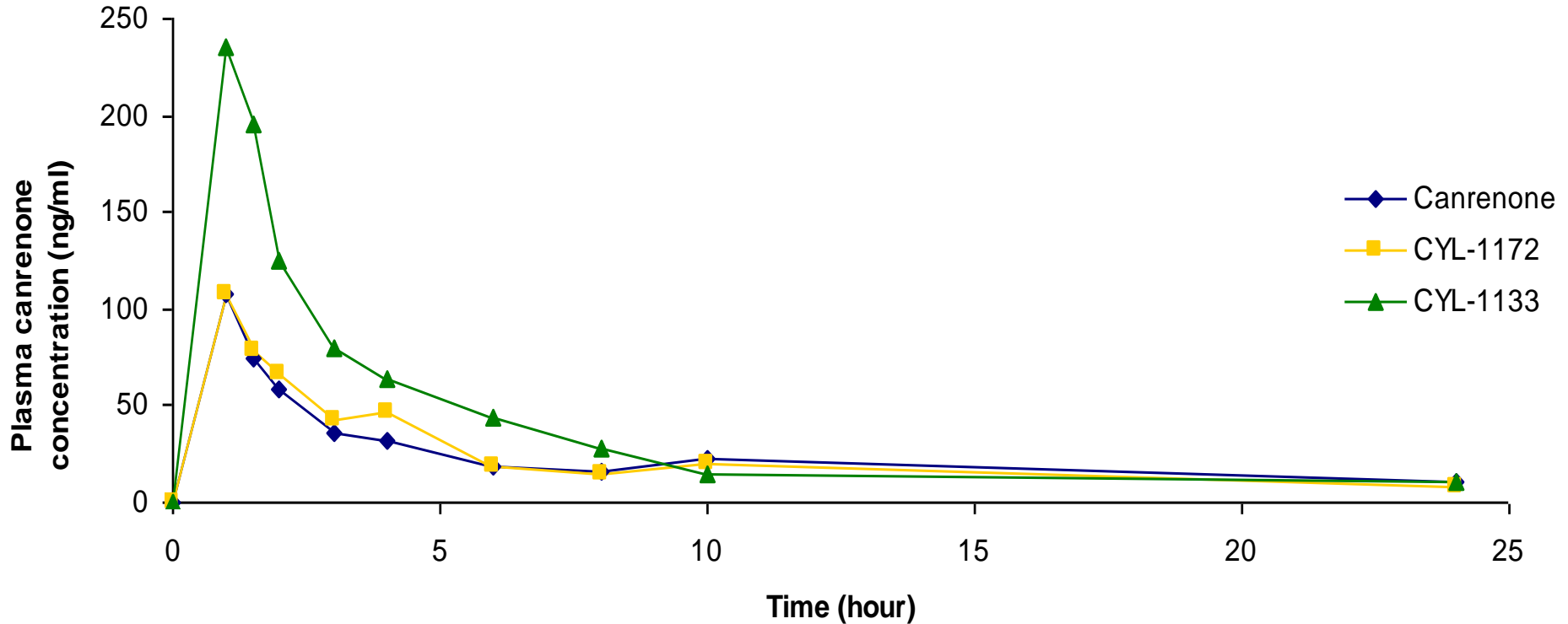
Példák a ciklodextrinek alkalmazására

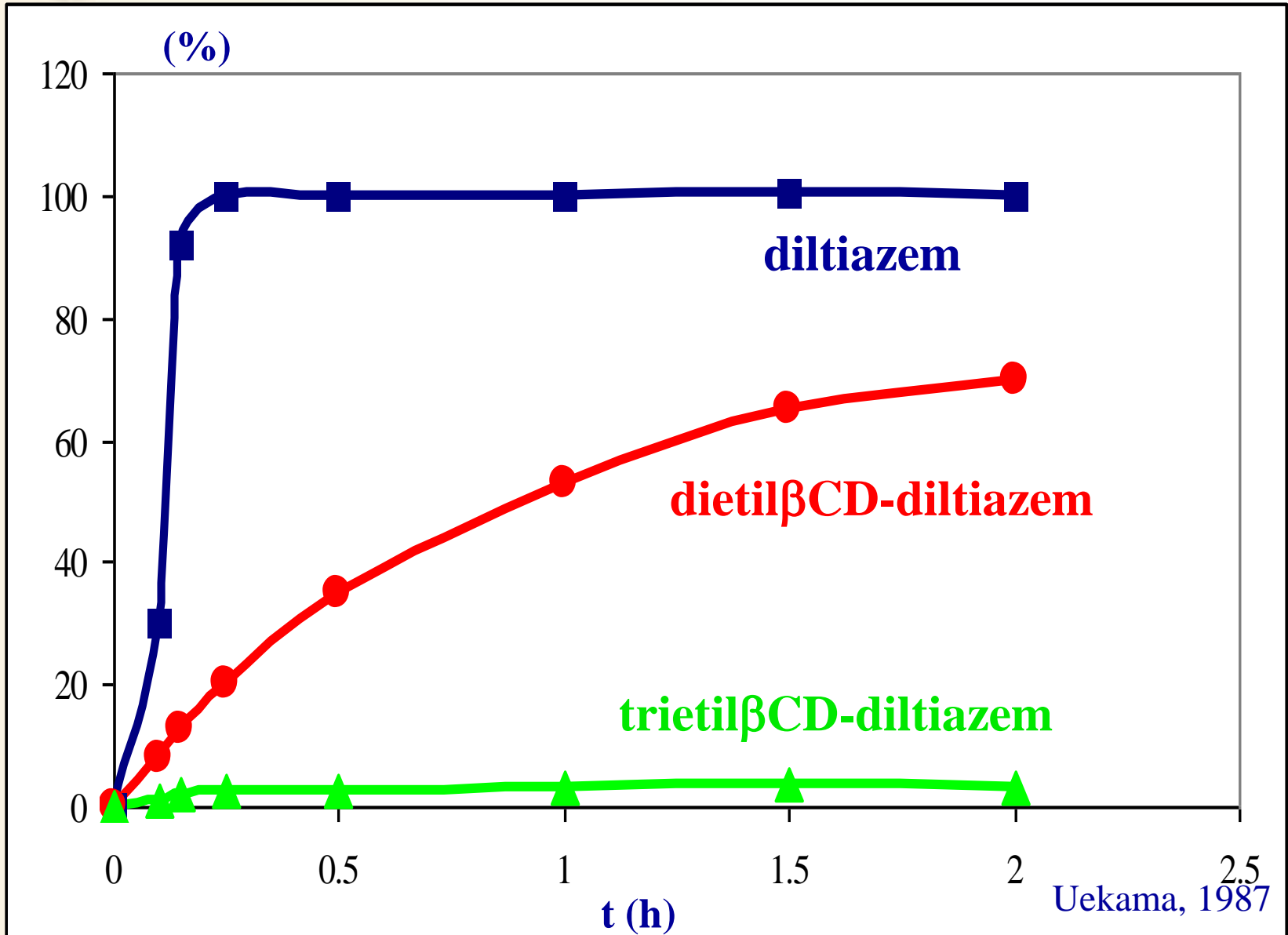

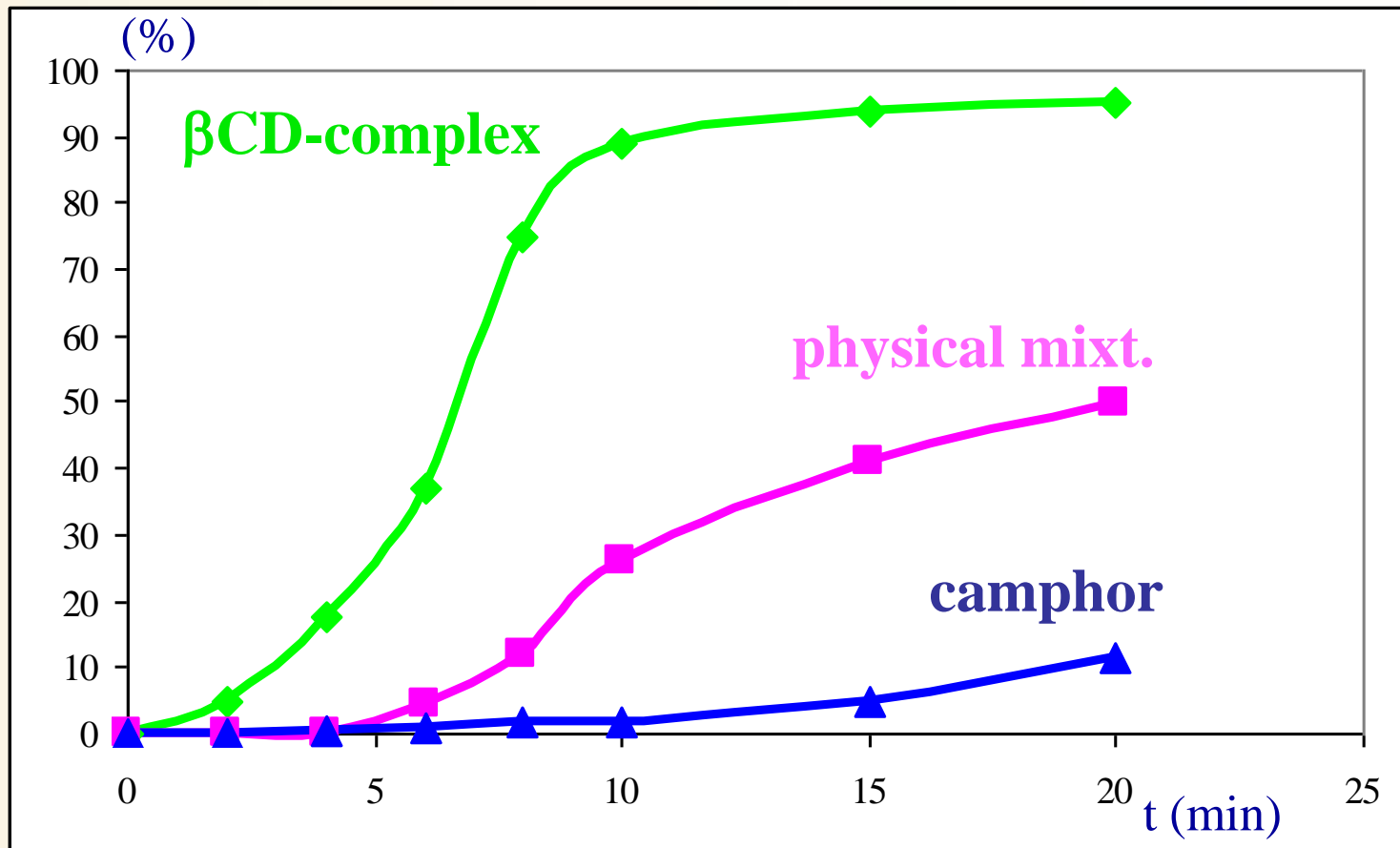
In vitro/in vivo korreláció (reklasszifikálás CD complexálással)

**Plazma canrenone koncentráció orális alkalmazás után patkányon
(canrenone dózis: 3 mg/kg)**

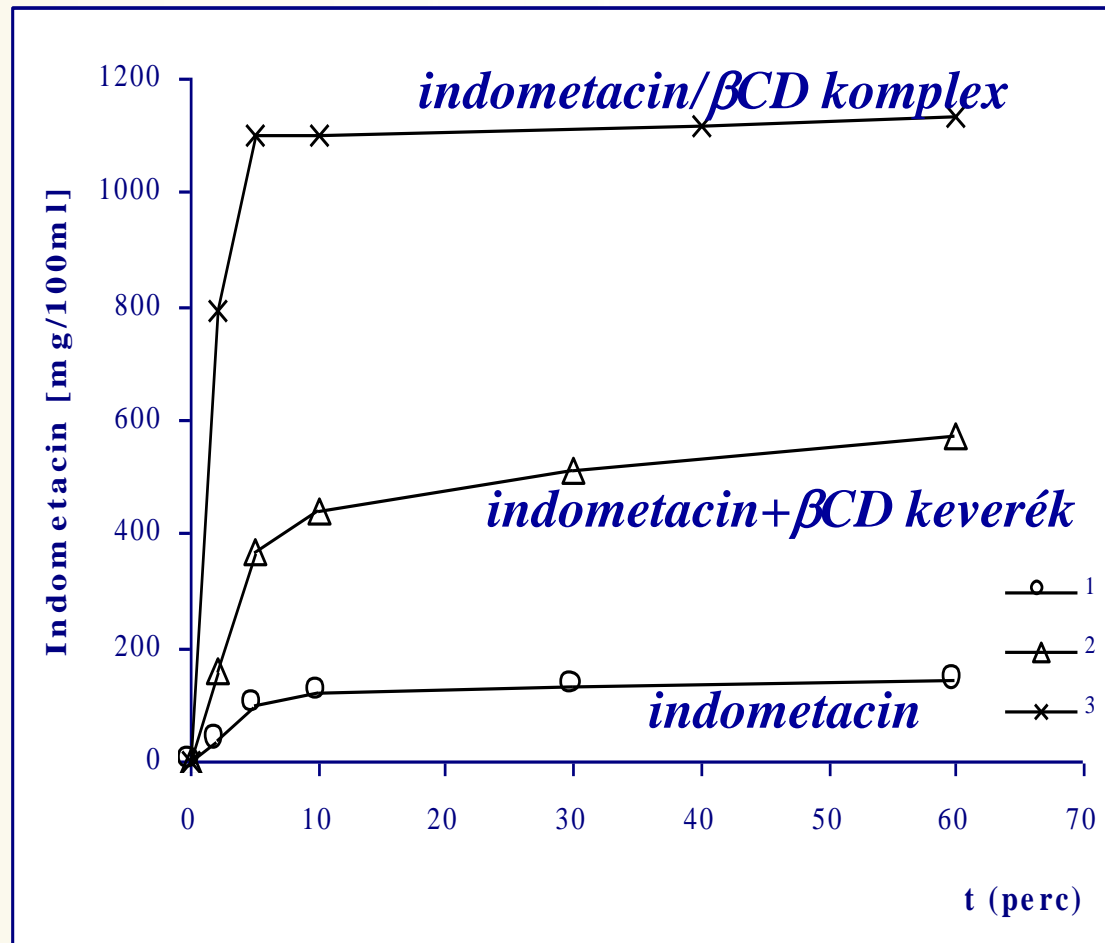
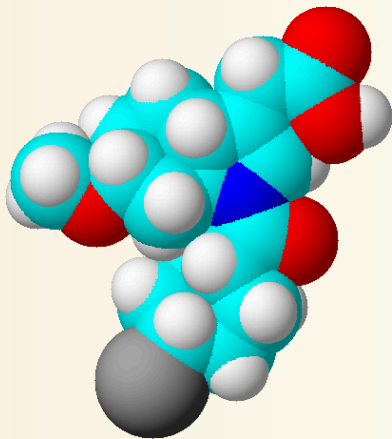
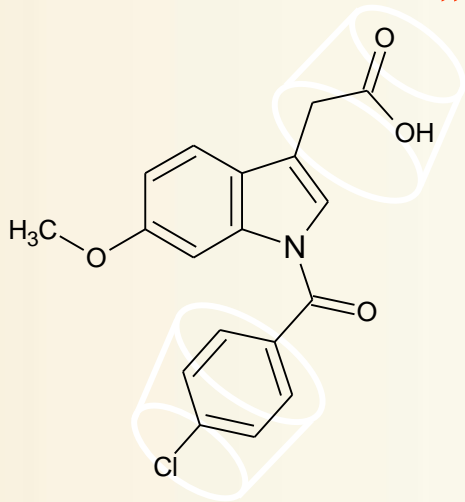

Indometacin

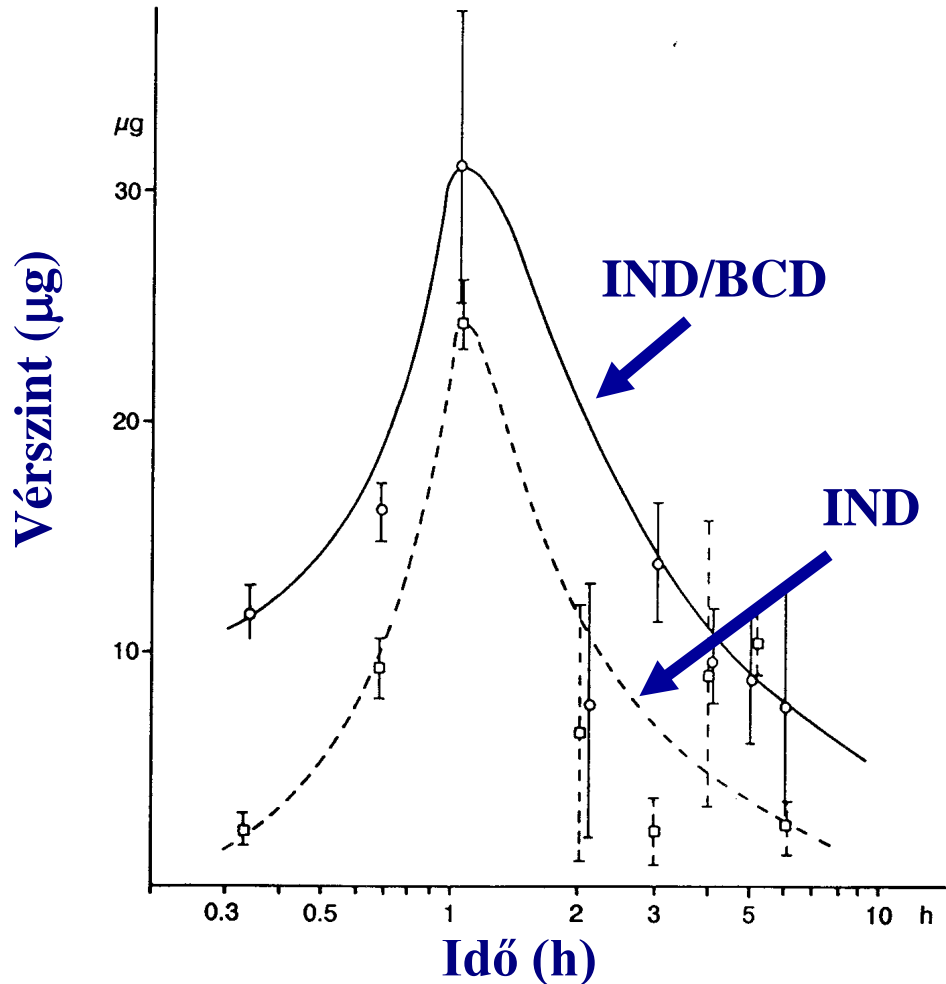
Az indometacin *in vitro* oldódási sebessége pH 7 pufferben

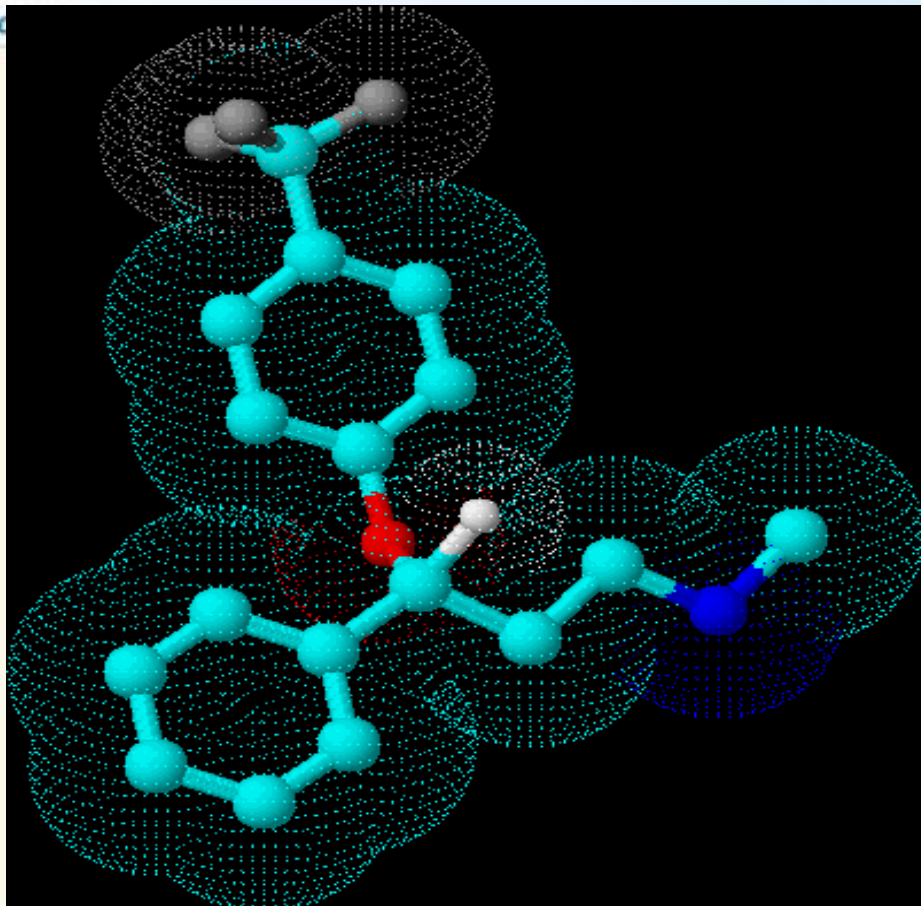
„Corpora non agunt nisi soluta” (Paracelsus)

In vitro - in vivo korreláció

A szabad (IND) és a β -ciklodextrinnel komplexált indometacin (IND/BCD) vérszint görbéje orális adagolás után patkányokon

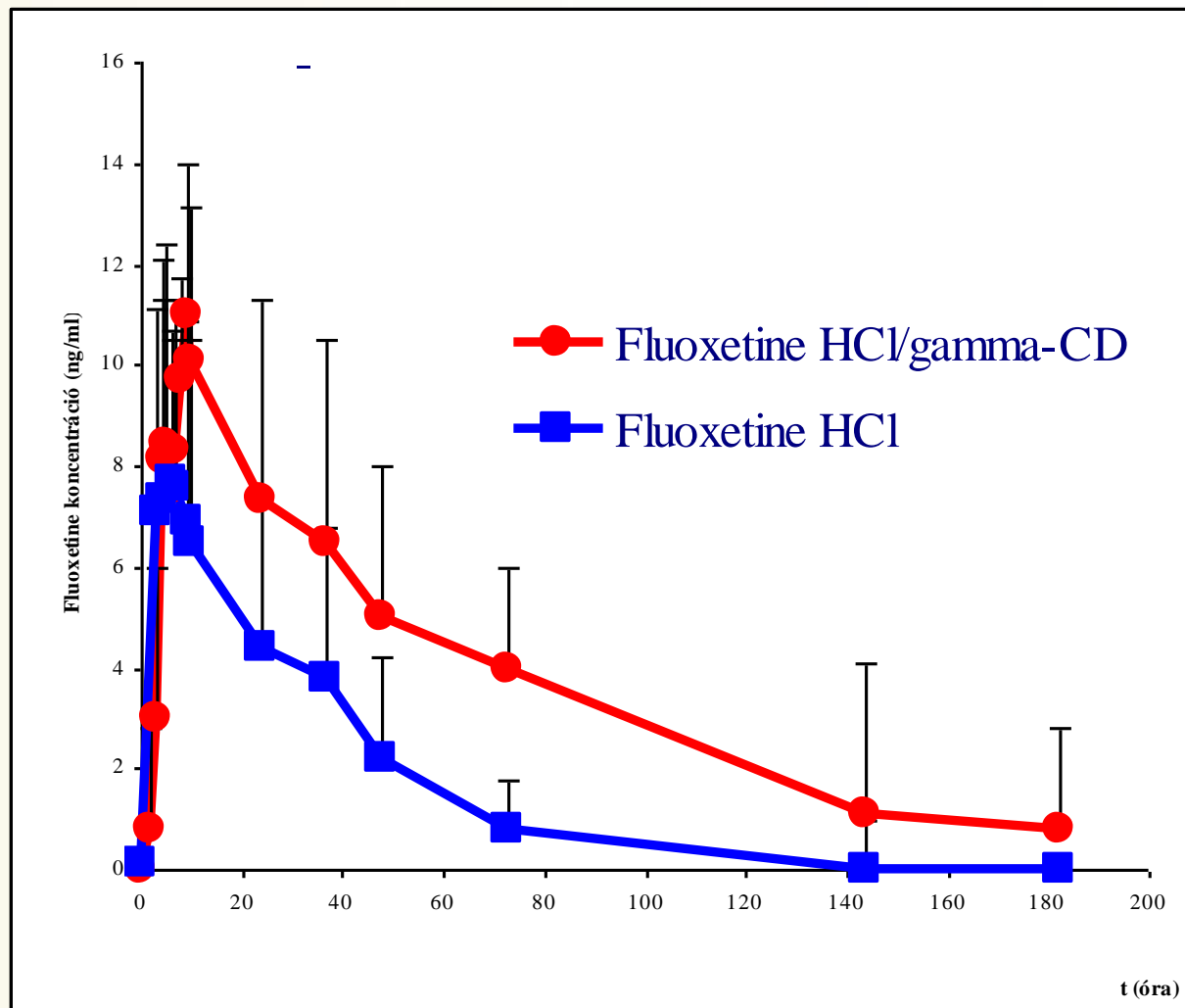
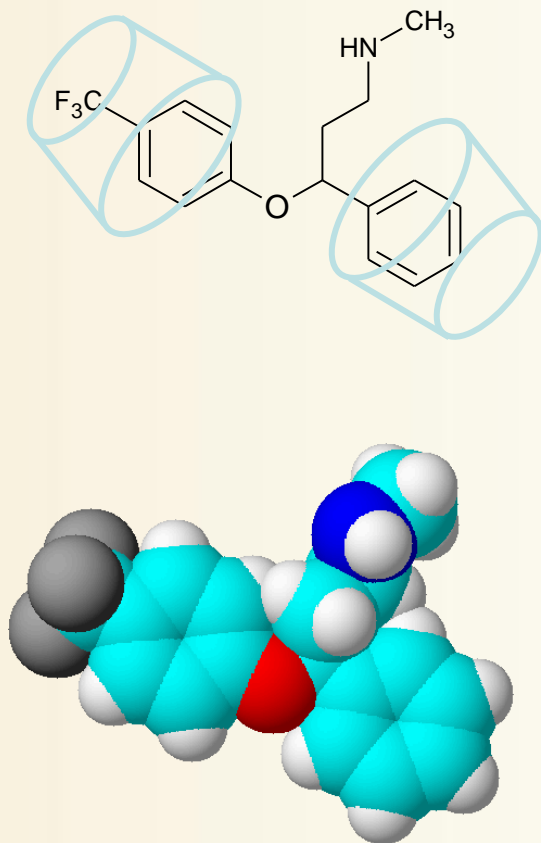

Fluoxetine

((±)N-methyl-γ-[4-(trifluoromethyl)-phenoxy]benzene-
propanamine)

A Fluoxetin humán vérszint azonos dózisu, szabad hatóanyagot (Prozac®) és a Fluoxetin/ γ -CD komplexet tartalmazó formulációk orális adása után

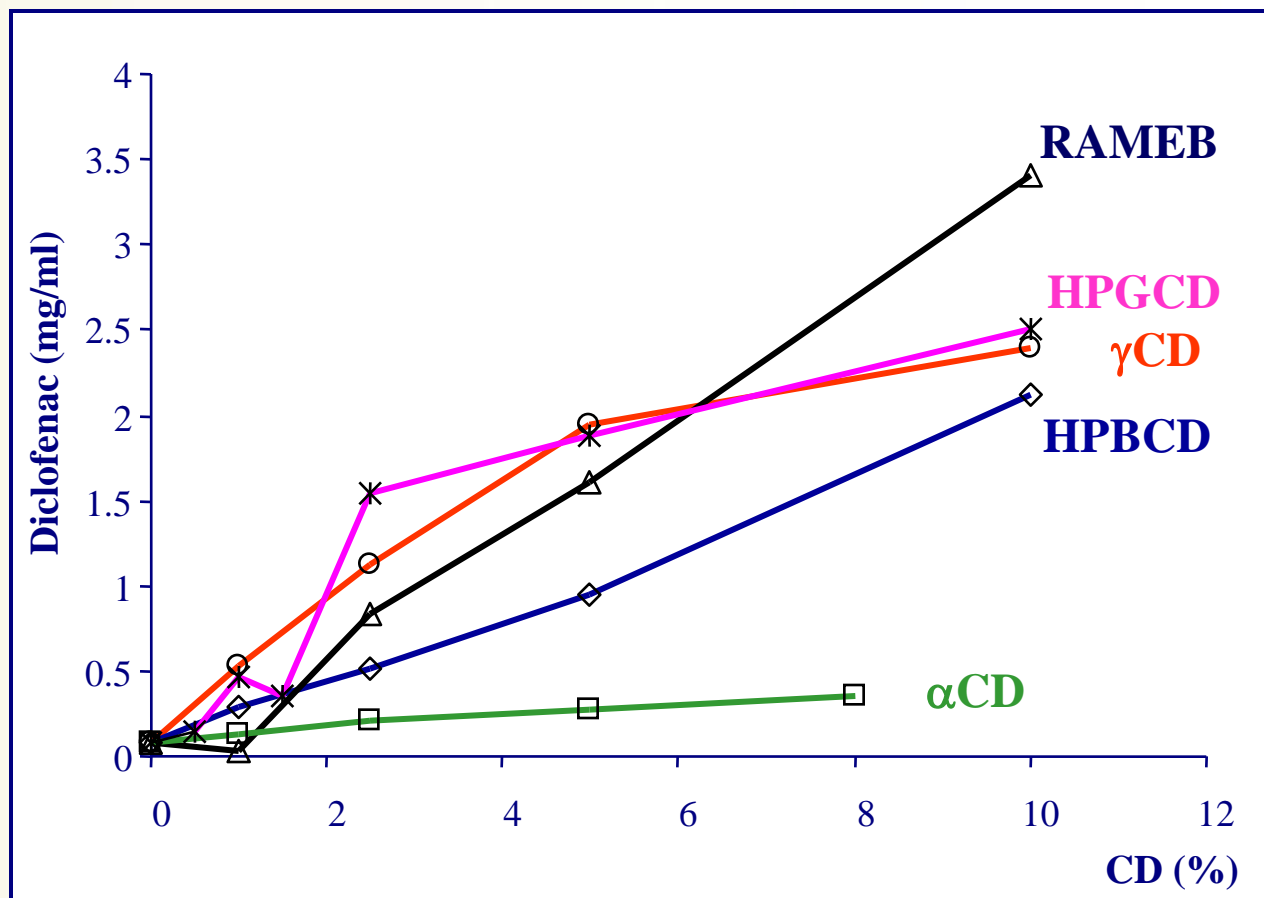
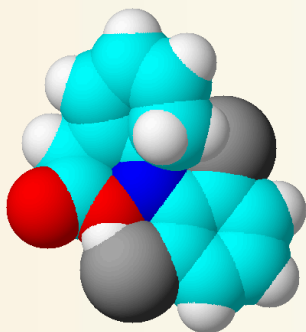
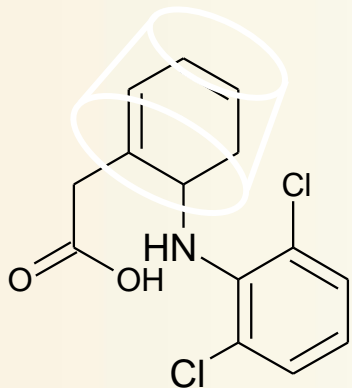
parameters	Prozac®	FluoxetineHCl/ γ CD complex
Fluoxetine		
$C_{\max}$	8.9 ng/mL	12.6 ng/mL
$t_{\max}$	4.9 hours	6.5 hours
AUC_{0-48h}	218 ngh/mL	343 ngh/mL
AUC_{total}	302 ngh/mL	754 ngh/mL
Mean Res. Time (h)	22.6 $\pm$ 3.3	48.2 $\pm$ 23.2
$t_{1/2 \beta}$ (h)	25.6 $\pm$ 7.1	44.8 $\pm$ 16.9

Komplexálás hatására nő a hatóanyag felszívódása orális adagolás esetén

Folyadék gyógyszerformák, szemészeti célra: Voltaren szemcsepp

A diclofenac oldékonysági izotermája
pH 7.5 pufferben különféle ciklodextrinek jelenlétében

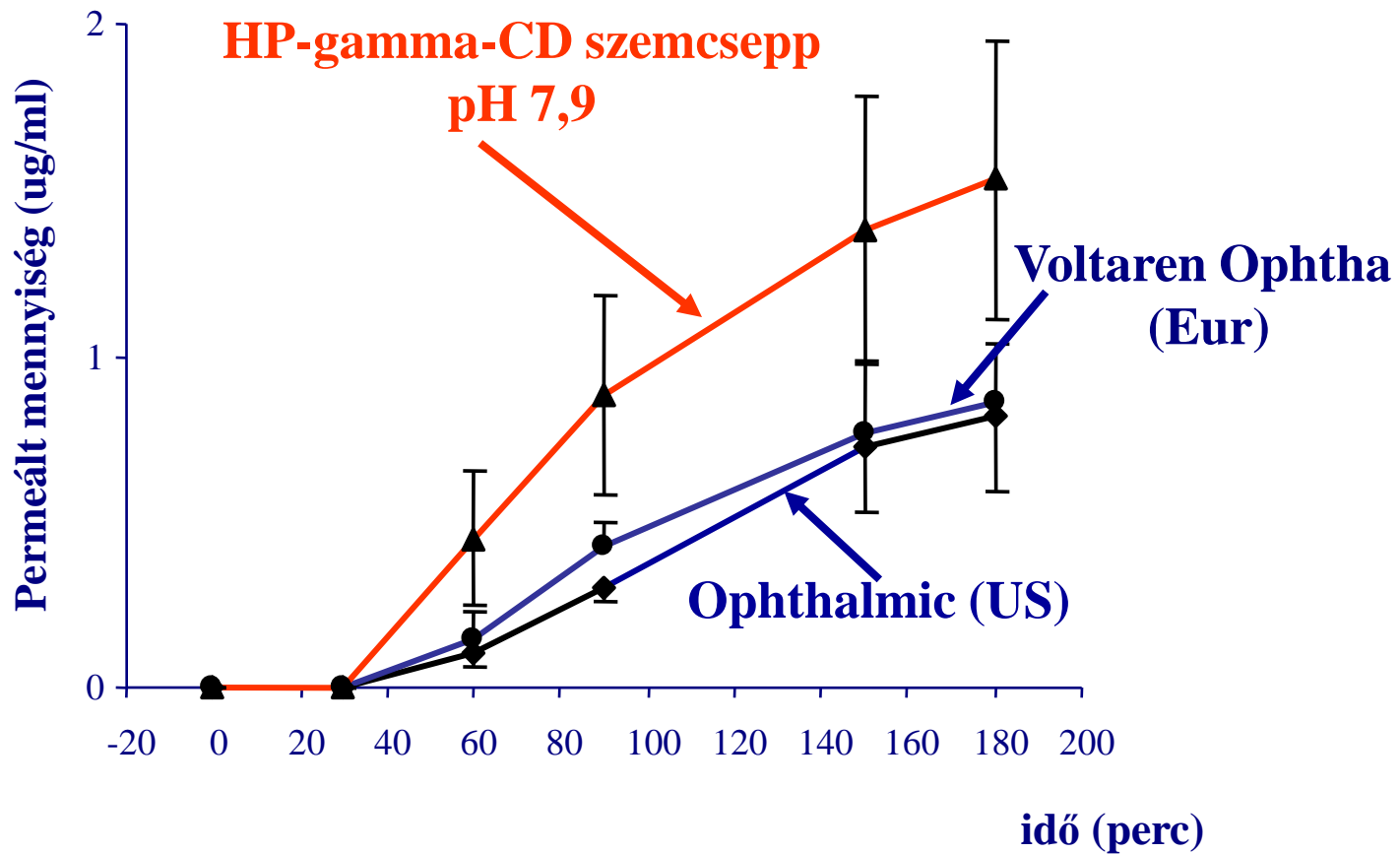
Miért ciklodextrin a szemészeti formulációba?

A következő követelményeknek kell megfelelni:

- vízben oldódik és pufferes oldata stabil
- komplexet képez a hatóanyaggal
- nem képez komplexet a tartósító segédanyagokkal
- kompatibilis a többi segédanyaggal
- nem toxikus, nem okoz szemirritációt
- segíti a hatóanyag penetrációját a szaruhártyán keresztül
- maga nem penetrál a szaruhártyán keresztül
- toxikológiai tulajdonságai ismertek (toxikológiai dosszié)

A Diclofenac *in vitro* permeációja szaruhártyán különböző összetételű szemcseppekből

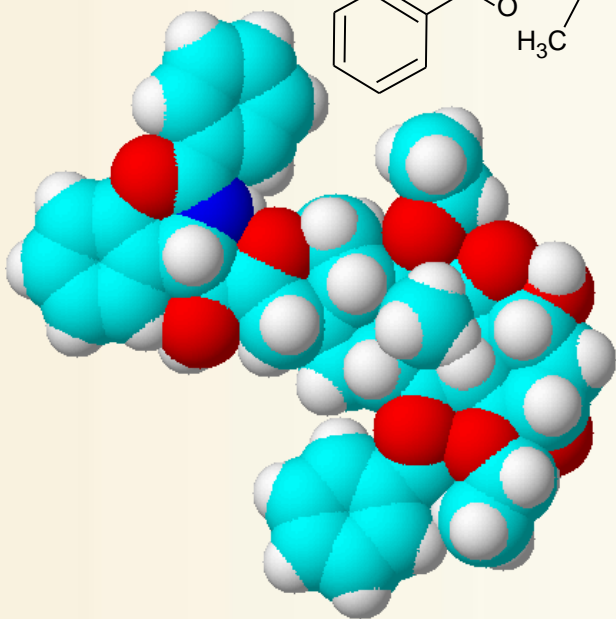
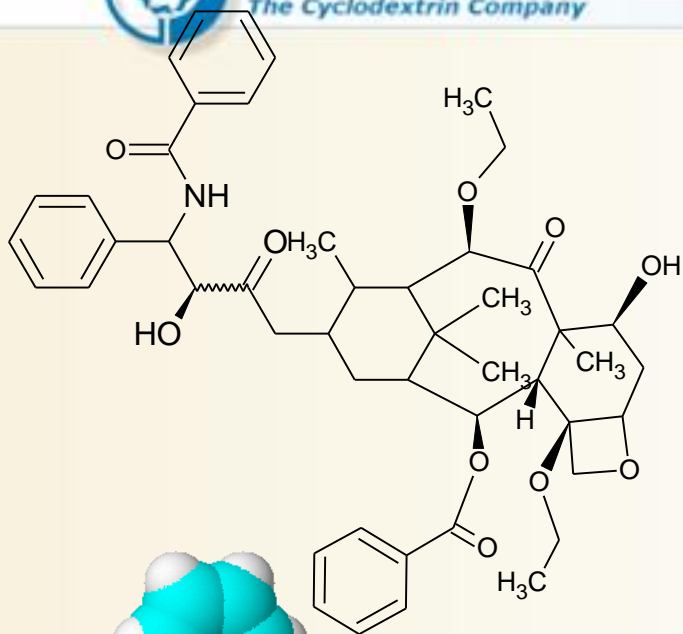
Ciklodextrin tartalmú Voltaren szemcsepp

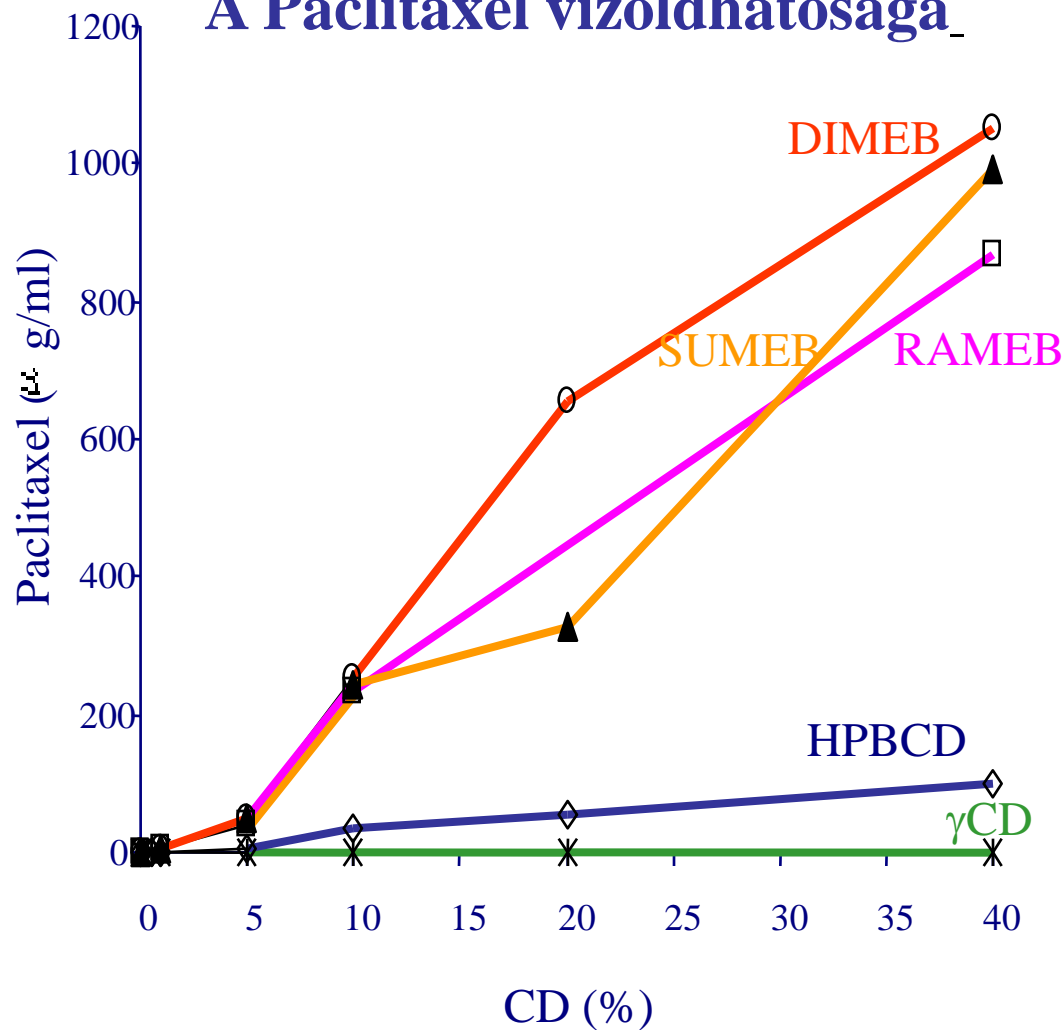
4 éves K+F, 2004-ben 55 millió Sfr a Novartisnak

Taxánok

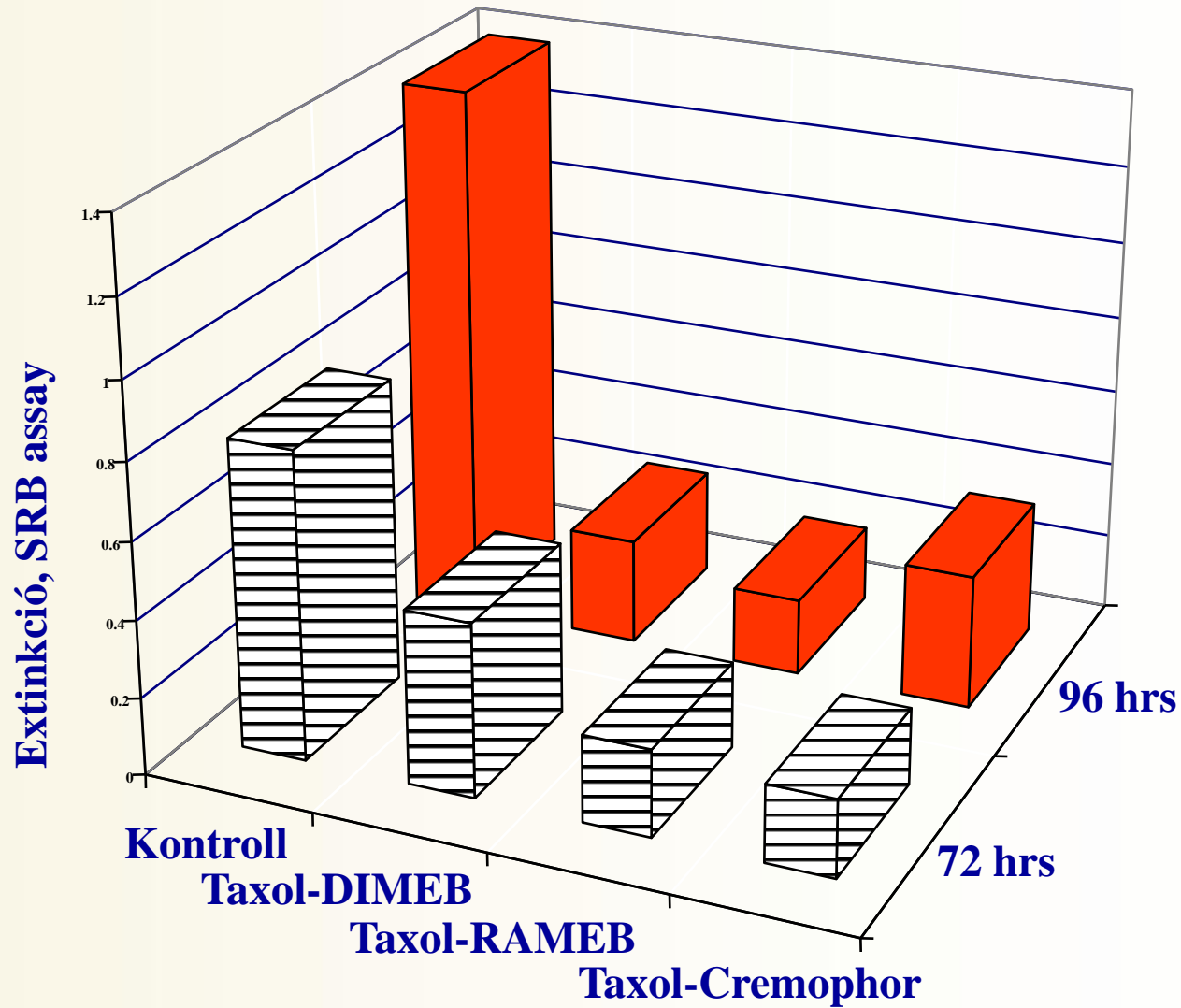

A Paclitaxel vízoldhatósága

A hagyományos (Taxol-Cremophor-etanol) és a metil- β -ciklodextrinnek készített (Taxol/DIMEB, Taxol/RAMEB)

paclitaxel oldatok *in vitro* sejtosztódást gátló hatása, PC3 humán sejtvonalon

Lehetőségek:

- **Nem kovalens hatóanyag/CD szupramolekulák/komplexek**
- **Nem új kémiai vegyület!**
- **Egyszerűbb engedélyeztetés**

Veszélyek:

- **A legtöbb esetben nem bioekvivalens!!**
- **Generikus/Szupergenerikus**

CYCLODEXTRIN DATABASE

Introduction

Cyclodextrin complexation has been widely used in order to increase the potential applications of hydrophobic compounds. When the solubility of a drug is the limiting factor for its oral delivery, its aqueous solubility, stability and the bioavailability may be improved by forming a CD-drug inclusion complex. Due to their versatility, cyclodextrins are essential in pharmaceutical research, environmental protection and the food industry.

What are cyclodextrins?

Cyclodextrins (CDs) are cyclic oligosaccharides obtained by the enzymatic conversion of starch. The parent CDs are α , β , and γ -cyclodextrins (ACD, BCD, GCD, respectively), containing 6, 7, or 8 glucopyranose units, respectively. CDs form a truncated cone and therefore the molecule provides a hydrophobic cavity in an aqueous environment. In many cases, complexation of drugs by CDs improves their delivery characteristics without interfering with their activities, because complexation is a rapidly reversible dynamic process.

